

Thème 112.

146-148. — Juditha Holophernum capillis arreptum duobus percussit ictibus, eique caput præcidit. — Scythæ Cyrum cum omni exercitu crucidaverunt. — Romani, ad imperium nati, servitutem æquo animo non tolerabant. — Marius voluntatem militum redemit, eorum labores communicando. — Dumtaxat septem leucarum spatio Calesium a Dubri distat. — Protagoras, juvenis adhuc, vitam tolerabat bajuli artem factitando; at Democritus, ejus solertiam demiratus, victum et vestitum illi præbuit, illumque philosophiam edocuit. — Nabuchodonosor, profligatis Ægyptiis, Hierosolymam obsessurus rediit. — Darius in matris, conjugis liberorumque suorum redemptionem, Alexandro quantum argenti vellet offerebat. — Per Juditham Deus populum suum ex Holophernis tyrannide eripuit. — Infortunatus Didius Julianus putans se, emendo imperium romanum, suam fortunam emisse, necem emerat; nam suis a militibus occisus est. Permisit imperator Septimus Severus ut ejus corpus ad octavum a Roma lapidem in illius majorum tumulo sepeliretur. — Maximinus imperator octo pedes, ut perhibent, altus erat. — Alexandria Nicæam ivit sanctus Athanasius ut Arianos refelleret. — Dicebat Demades Draconis leges potius sanguine quam atramento scriptas fuisse. — Abrahamus, cum arietem mediis in dumis cornibus hærentem conspexisset, hunc filii sui Isaaci loco Domino immolavit. — Rex Artaxerxes majori perfundi lætitia videbatur sua in omnes effundendo beneficia quam alii accipiendo. — Mago, exercitus imperator celeberrimus, haud minus suis operibus quam victoriis Carthaginem illustravit.

Thème 113.

149-152. — Abrahamo dixit Deus: Tibi dilectum sume filium, atque ito illum in monte quem tibi osten-

dero mihi immolaturus. — Vitulum aureum arripuit Moyses, eumque in ignem injectum in pulverem redegit. — Joachas, catenis constrictus, in Ægyptum abductus est, ubi obiit. Hoc prædixerat Jeremias. — Evagoras, Salaminæ rex, haud minus suum diligebat populum quam ab illo diligebatur. — Nostrâ refert qui ad cæleste regnum aspiramus ut illud nostris acquiramus operibus. — Prima est historiae lex, ne quid falsi dicere audeat. — Diocletianus quem vitæ tædebat, nec cibum nec somnum volebat capere, et sine ulla intermissione suspirabat. — Alexander, suorum amicorum gratiâ, artem medicam cui studuerat, nonnunquam exercuit. — Quem sua funda David prostravit Goliathum, iste gigantea erat staturâ. — Noemus, cum vinum ejus vim non noverat, bibisset, inebriatus est, suoque in tabernaculo obdormivit. — Monstrum quem antichristum vocamus stupenda patrabit prodigia. — Tobias suo patri dixit: Quid nos offerre poterimus huic viro a quo tam prosperè fui deductus, et per quem Deus nos tantis beneficiis cumulavit? — Ut corporis, sic animæ morbi contagiosi sunt. — Sagæ dixit Saül: Ne timeas, quid vidisti? Ego vidi, ait illa, deum e terra prodeuntem. — Josephus non redit, aiebat Jacobus, timeo ne quid mali ei in itinere acciderit. — Bonus civis patriæ salutem proximorum saluti anteponit. — Mediam, quâ nulla opulentior regio est, imperio suo subjecit Alexander.

Thème 114.

149-152. — Insectum quod (*ou* quam) erucam dicimus plantas et arbores depopulatur. — Jesus Christus Mariam Magdalenam a septem dæmonibus a quibus exagitata fuerat, liberavit. — Hierosolymitæ, quibus pepercerat Chaldæorum gladius, captivi Babylonem deducti sunt. — Joabus tria sumpsit jacula quibus Absalonem e quercu pendentem transfixit. — Timoleon totam Siciliam purgavit tyrannis qui illam tamdiu infestam

habuerant. — Adamus et Eva de fructu quo ipsis interdictum fuerat comederunt : quod illis necnon et nobis maxime exitiosum fuit. — Nulla est celeritas quæ possit cum animi celeritate contendere. — Hircus imprudens, ut narrat fabula, in puteum insiliit; ex eo autem egredi non potuit. — Bellum punicum secundum, quo nullum neque majus neque periculosius Romani gesserunt, Scipio Africanus confecit. — Quemnam exercitûs imperatorem præponas Scipioni cui contigit ut clarum Annibalem vinceret. — Quantus fuit regis Babylonis pavor, cum manum quasdam litteras in pariete vidit scribentem! — Non te fugit Scipioni, a quo eversa est Carthago, Africani cognomen impositum fuisse. — Meum est qui christiano glorior nomine ducem meum et magistrum imitari. — Ficus cui maledixit Jesus Christus et quam sterilitate percussit, hæc christianos quorum fidei bona desunt opera significabat. — Quidquid habes virium aut ingenii, in publicam utilitatem confer. — Maximo urgente periculo, senatus hoc decretum memorabile ferebat : Caveant consules ne quid detrimenti Respublica capiat. — Nullum sævius est quam peccati jugum. — Si quos vult rex suos ministros elegit, quanto magis Rex regum.

Thème 115.

149-152. — Nunc magno est usui machina quod telegraphum dicimus. — Nobis tribuetur gratia, quâ nobis indesinenter opus est, si perseveranter eam poposcerimus. — Joabus Davidi Absalonis mortem lugenti dicere ausus est : Qui te oderunt, illos tu diligis, qui vero te amant, illos odisti. — Ægyptius populus fame exstimulatus Pharaonem adiit, ab illo cibaria petens; at illis dixit : Ite ad Joseph, et quod vobis dixerit, facite. — Epaminondam aliquam victoriam reportantem nihil magis delectabat quam voluptas quam ex illa ipsius parentes percipiebant. — E cælo descendit Jesus Christus ut animæ nostræ sanaret vulnera; hunc precemur ut ferrum et ignem istis

subjiciat. — Quanto perstringeremus horrore, si oculis nostris inferos Deus patefaceret! — Darius apud Issum cum Alexandro jam certaturus : Hæc dies, inquit, imperium quo nullum amplius fuit, aut constituet aut finiet. — Quem David fugiens accepit gladium, ille gigantis Goliathi antea fuerat. — Lues horrenda maximam Ægyptiorum pecorum partem interemit, nec Israelitarum pecora attigit. — Corona et sceptrum quæ in passione sua tulit Jesus Christus, hæc hodie nobis sunt venerationi. — Alexander, cum Stratonem regno indignum existimasset, Ephæstioni potestatem fecit quem e Sidoniis vellet regem creandi. — Quid stratagematis excogitavit Annibal ad se expediendum agro Falerno, in quo suo cum exercitu includebatur? — Quanta fuit Jacobi filiorum perturbatio, cum suum fratrem audierunt exclamantem : Josephus ego sum! — Cicero petebat ne quid novi decerneretur. — Jacobus filiis suis dicebat : Si quid adversi Beniamino acciderit, ego quidem dilecto filio meo superesse non potero, et mœrore confectus occidam. — Gravior est famæ quam vitæ jactura.

Thème 116.

153-157. — Rex Osias pavore correptus e templo se eripuit, quia se sensit a Deo percussum. — Quamdiu Spartæ sedulo servatæ fuerunt Lycurgi leges, præpotens fuit illa civitas, nec non florentissima. — Timoleonti mortuo majores quam viventi honores tributis fuerunt. — Regi Sauli Samuel dixit : Numquid victimas vult Deus? Nonne potius ut voci suæ obediatur. — Cæsar, ob denegatum sibi consulatum, patriæ suæ bellum denuntiavit. — Cum Deus humanum genus diluvis perdere decrevisset, Noemo, hujus uxori eorumque liberis virtutem colentibus pepercit. — Alexander suis amicis denuntiavit quot et quantæ calamitates, ipso (ou se) mortuo, Macedonia impenderent. — Themistocles domino navis multa pollicitus est, si se conservasset. — Cimon atheniensis,

cùm se dabat occasio, miseris officium præstabat. — Brutus et Aruns, Tarquini filius, suâ inter se lancea transfixerunt. — A Milonis famulis trucidatus est Clodius: quomodo res se habuerit narrat Cicero. — Existimant imperatorem Claudium ab Agrippina, sua conjuge, veneno fuisse necatum. — Phocionis constantem et interritum animum mirabantur omnes, cùm ad supplicium duceretur. — Manlius Torquatus erga patrem suum pietate eminuerat; sed in filium suum se crudelem præstitit: quippe qui illum capite damnavit eo quod contra suum mandatum dimicavisset: juventuti romanæ intoleranda visa est ejus severitas. — Multo melior erat Summus Sacerdos Heli (quam sui filii) *ou* suis filiis.

Thème 117.

153-157. — Nemo in cælorum regnum potest ingredi, nisi sacro fonte ablutus fuerit. — Qui dæmoni se permittit, cordis quietem, quibuslibet thesauris antependendam, amittit. — Feruntur Scipio et Asdrubal una apud Syphacem, regem Africæ potentissimum cœnavisse. — In Pharaonis palatio educatus fuit Moyses; ibique (*ou* ubi) omnes Ægyptiorum scientias edoctus est. — Dixit suo filio Tobias: Gabelum adi, acceptâque quam illi commodaveram pecuniâ suum ei chirographum restitues. — Decem juvenes Absalonem tribus jaculis trajectum confecerant: corpus ejus in foveam projectum est, saxorumque congerie obrutum. — Cicero, quem sua immortalis fecit facundia, a satellitibus Antonii, cui sua scelera ac flagitia palam expröbaverat, trucidatus est. — Gelonem haud minus diligebant Syracusani quam reverebantur. — Sua rebelles angelos e cælo depulit superbia, eosque in inferos præcipitavit. — Jugurtha legatos ad consulem misit qui ipsi vitam peterent. — Cimonem Atheniensem semper plures sequebantur famuli loculos nummis plenos ferentes, ut omnibus miseris opitularentur. — Cyrus nullo perterrebatur periculo, nec ullo frangebatur labore, quando ac-

quirenda erat gloria. — Socrates, qui carcere egredi noluerat, quanquam se dederat occasio, cicutam hausit, et ubi sensit venenum suas in venas sese insinuans, procubuit ac mortuus est.

Thème 118.

153-157. — Syracusis nulla de re magni momenti, nisi consulto Timoleonte, deliberabatur. — Si quis suo indulget corpori, inquietabat priscus philosophus, sua libertate frui non potest. — Elephantes quindecim pedibus altos nonnunquam reperias. — Jacobus et Labanus, illius socer, amicitiam sinceram sibi invicem jurejurando promiserunt. — Ab Alexandro incensa est urbs Persepolis; apud Quintum Curtium legere est quomodo res se habuerit. — Homerum Colophonii civem esse dicunt suum; Smyrnæi vero suum esse affirmant. — O summe vivorum mortuorumque Judex, tandem aderit dies quo suam impio pœnam, suumque justo præmium addices. — Crudelis Joabe, te David obsecraverat ut filio suo Absaloni parceres. — O Saule, queritur Dominus quod tu suum devastes gregem. — O christiani, Alexander, Heliogabali successor, propitius vobis est: Deum orate ut illius vitam proferat. — Ochus, Persarum rex, Ægypto bello subacta, voluptatibus ac mollitiei se dedit, et per Bagoam sibi gratiosum veneno necatus est. — Moyses, videns rubum qui ardebat nec consumebatur, accessit ut cerneret quid esset illud miraculi. — Ubi se dedit occasio, Androcles e spelunca egressus est, atque a leone demigravit. — David et Jonathas, regis Saulis filius, inter se complexi sunt effusè lacrymantes, æternumque amorem sibi invicem jurejurando promiserunt. — Josephum sui fratres mercatoribus in Ægyptum euntibus viginti nummis argenteis vendiderunt.

Thème 119.

153-157. — Præsertim in scenæ spectaculis, ait Seneca, voluptatis illecebris, vitii venenum in mentem sese insinuat. — Dicere nequeam quantum Polybius et Scipio, cognomine Æmilianus, se invicem diligerent. — Tam horrendæ cædi relicta est Babylon, ut neque senibus, neque mulieribus, neque ipsis infantibus parceretur. — Ferunt Neronem, priusquam moreretur, diù flevisse, et deinde in jugulum sibi suum pugionem infixisse. — Homines semper poenitet tempus, quod reparari nequit, frustra absumpsisse. — Qui modica possidet nec aliud appetit præter solum bonum quod potest cor implere, ille semper dives est. — Si quis Dionysii et Damoclis historiae renovet memoriam, ille exploratum habebit in honoribus et divitiis haud positam esse felicitatem. — Agnovit Nabuchodonosor Deum solum magnum esse, nihilque omnipotenti illius brachio resistere. — En tyranni Pisistrati hostes, suæ timentes vitæ, urbe Athenis aufugiunt: tu vero, Solon, ne dubitessuam Atheniensibus ignaviam, suamque tyranno perfidiam exprobrare. — O Deus, quoties te obsecravit Augustinus ut tua potenti gratia suas catenas confringeres. — Per fenestram projecta fuit Jezabel: ejus cruor murum respersit, corpusque ejus equorum pedibus conculcatum est. — Qui totos dies immolabant ut sibi sui liberi *superstites* essent, *superstitiosi* sunt appellati. — Juvenalem et Horatium, satyrarum scriptores, unus ex nostris celeberrimis poetis apprime imitatus est. — Judam Machabæum sui milites adeo diligebant viventem, ut illum mortuum diù luxerint.

Thème 120.

158-165. — Quanta erit impiorum consternatio, cum Jesu Christi crucem ultimo die in cælo fulgentem videntur. — Quærebat Cicero ubinam terrarum oratorem plenum atque perfectum reperire esset. — Sanctus Cæsa-

rius pridie diei festi Sancti Augustini, uti optaverat, obiit. — Impius Jeroboamus, post fabricatos ex auro vitulos, Israelitis dixit: Hierosolymam jam nolite petere; ecce dii vestri qui ex Ægypto vos eduxerunt. — Si tot homines quotidie, regis sui causâ, mortem appetunt, quid nobis, Dei gratia, non faciendum est? — Deus Moysi dixit: Properâ de monte descendere, namque populus aureum sibi fecit vitulum, Deique instar istum adorat. — Cùm audiisset populus Jesum Hierosolymam redire, illi obviam ivit. — In Persia satis vini et multum oryzae, at parum secalis et avenæ colligunt. — Moyses Deum obsecravit ut ignosceret populo quem ex Ægypto tot prodigiis eripuerat. — Dicebat sanctus Antonius ægrotis qui ad se ut sanarentur confugiebant: Quin filium meum Hilarionem aditis? — Quantulus est noster oculus! attamen illius ope quot introspicimus miracula! — Quot et quantas tempestates a sui constitutione sustinuit Ecclesia! — Fecit scientiarum amor ut Alexander vel medicæ arti studuerit. — Alexander solus in Bucephalum potuit conscendere: adeo suspicax hic equus erat. — A cunctis Gallis desideratus est Turrenius, tanti ab illis aestimabatur. — Inter Darii duces Memnon haud erat ille quem omnium minimè formidabat Alexander.

Thème 121.

158-165. — Vespasianus, per totum sui regni tempus, humanitatis ac benevolentiae erga sibi subditos indicia præbuit. — Samuel Sauli dixit: Tuus præeat famulus; tu vero sta paulisper, ut te quid mihi dixerit Dominus edoceam. — Xerxes aufugere coactus est: tanto Persas Græci virtute superabant. — Sanctus Joannes ille erat quem Jesus omnium apostolorum maximè diligebat. — Quot et quantos labores sanctus Paulus ad ampliandum Jesu Christi gregem pertulit. — Cùm Samuel Saulem conspexisset, dixit ei Deus: Hic est vir de quo tibi dixi: ipse in populum meum regnabit. — Postridie quam pugnatum

est Latinos inter et Romanos, Decii corpus telis confossum inter coacervata hostium cadavera repertum est. — Ubinam terrarum reperire est aurum et argentum? in terris longinquis; sapientiam vero Deus solus potest largiri. — Sanctus Paulus in insula Creta haud diu commoratus est, quia alio illum vocabant Ecclesiae negotia. — Sanctus Joannes Chrysostomus Antiochiæ, matris suæ gratia, sex aut septem annos exegit; quamvis in montes se recipiendi, ut postea fecit, desiderio flagraret. — Quanto suavius ac tolerabilius est Domini jugum quam hominum servitus. — Multum petit mundus, ut parum det; Deus vero, a nobis parum petit, ut plurimum largiatur. — Vicia inveterata difficillime reciduntur: tanta est vis consuetudinis.

Thème 122.

158-165. — Scythæ minoris aliorum populorum amplas urbes et feraces agros quam suas solitudines faciebant. — Magistri magni interest ut discipulos sibi creditos optimè instituat, nec minus illorum ut magistro attente auscultent. — Thebani Athenienses pejus oderant quam alios populos. — O pueri, conspecto serpente fugitis; peccatum vel pejus fugite. — Tribus angelis dixit Abrahamus: Ista sub arbore quiescite: tantillum aquæ ad abluendos pedes vestros vobis afferam, et aliquantulum panis ut vires reficiatis. — Quot dolos ad perdendos homines adhibet Satanas! — In Aristide, Epaminonda et Catone, ut in falsorum numinum cultoribus, multa erat sapientia. — Inter oratores, tum græcos tum Latinos, Demosthenes ac Cicero ii sunt quos plurimi omnium facimus. — Toti Ægypto Josephum præfecit Pharaos, tanto illum cunctis Ægyptiis sapientiorrem censuit. — Josephus suos fratres veluti speculatores (ou speculatores instar) primum habuit, atque ab illis quæsiuit unde venirent. — Cum Romam rediit Manlius, qui suo filio caput præcidi jusserat, senes soli obviam illi ierunt. — Quin sanctos imitamur, ut hujus quæ in cælo

fruuntur fiamus gloriæ participes? — Haud inficiandum est nimia infectam fuisse arrogantia epistolam quam Alexandro victori victus scripsit Darius. — Mortuum esse Jesum Christum nos confitemur; scimus autem illum paulo post a mortuis resurrexisse. — Ecclesia christianis præcipit ut pridie diei festi Omnium Sanctorum a carnibus abstineant et jejunent. — Cicero Theramenis luctuosam mortem legere non poterat quin lacrymas profunderet: adeo ejus magnanimitatem demirabatur.

Thème 123.

166-170. — Quoto die hominem creavit Deus, et mulierem unâ illius costa finxit? Sexto. — Utrum majori admiratione dignum judicabimus, regemne Persarum qui Epaminondæ grandem misit pecuniam, an Epaminondam qui, quamvis pauperrimus, istam repudiavit? Epaminondam. — Alexander, postero die cum Dario conflicturus, per totam noctem tamen arcte graviterque dormivit. — Crux Jesu Christi nobis bajulanda est, ut ejus gloriæ simus participes. — Quam urbem obsedit Annibal, priusquam in Italiam intraret? Saguntum Romanis federatum. — Tuitus estne Manlius Torquatus suum patrem a quo rus ipse abactus fuerat? Tuitus est. — Num suo pepercit filio qui injussus decertaverat? Non pepercit. — Væ tibi Pharaos, Dominus enim teque et tuum populum mox percussurus est. — Claudius, vel e potestate tutoris egressus, diu a præceptore pueri instar regendus fuit. — Cuinam filium suum educandum Philippus credidit? Aristoteli, philosophorum istius ætatis doctissimo nec non et celeberrimo. — Salomon Domino templum ædificaturus, a rege Tyrio cedrina abiegnaque ligna postulavit. — Homines ne metuamus, quando Deo parendum est. — Quoto mense et die celebratur sanctorum apostolorum Petri et Pauli solemnitas? Die mensis junii vigesimo nono.

Thème 124.

166-170. — Porum devicit Alexander; at nescimus utrum magis demirari debeamus, victoremne an victum. — Cuinam peccatorem assimilas? captivo: quis istius est dominus? dæmon: quodnam ejus vinculum? ipsius scelus: quisnam illius est carcer? ipsius conscientia; quis istum liberare potest? Jesus Christus. — Antiochus quem poenitere visum est, nonne misericordiam impetravit? non impetravit. — Moysi dixit Dominus: Mox visurus es nûm impotens sit verbum meum. — Nunquam incurvanda est regula, ait quidam auctor; interdum vero emollienda est. — Videntur multi obliti esse Ecclesiae non secus ac Deo ipsi esse obediendum. — Uter magis detestandus tibi videtur, Cambysesne qui sagitta filii Prexaspis pectus transfixit, an Prexaspes qui isti barbariei plaudere sustinuit? — Quorum interest desidiam fugere? vestra, o juvenes, ne in diaboli laqueos incidatis. — Nonne Jesum, quem insontem agnoverat, dimisit Pilatus? non dimisit. — Dic mihi quamdiu vixerit et regnaverit Darius, ultimus rex Persarum? Quinquaginta vixit annos, sexque tantum regnavit. — Scisne quanti merces ædis mediocris Romæ constaret? circiter trecentis octoginta francis. — Domus vero merces? circiter quinque francorum millibus. — Ego et rex, aiebat superbus Aman, cras apud reginam pransuri sumus.

Thème 124 bis.

170 bis et ter (1). — Quis unum assem pauperibus non largiatur, ut thesaurum in cælis obtineat? — Ille unumquodque vas in manus sumere, laudare, mirari; rex

170 bis et ter. — Qui ne donnerait pas un sou aux pauvres, pour obtenir un trésor dans le ciel? — Il prenait chaque vase dans ses mains, il les louait, les admirait, le roi était enchanté

(1) Quelques-unes de ces phrases sont extraites des thèmes 33, 134.

gaudere. — Sit hoc verum, ne sit summum malum dolor; malum certe est. — Hanc perniciem Dominus a nobis avertat! — Feras quod vitare non potes; ne quemquam metus ceperit. — Si nunc se nobis ille aureus ramus ostendat! — Debit in te officiosior esse quam fuit. — Cum Platone non invitus erraverim, aiebat quidam philosophus. — Ne sint in senectute vires. — Optimum fuerat eam patribus nostris mentem datam esse. — Quid agam? Gratuler an doleam? — Quis credat Alexandrum solum in India multis hostium millibus obniti potuisse? — Ne confidat juvenis ætatis suæ viriditati; mors quippe immisericors juvenes non secus ac senes demetit. — Israëlita in deserto conqueri cœperunt dicentes: Utinam mortui essemus in Ægypto, ubi quælibet nobis arridentia comedebamus! — Quos ferro trucidari oportebat, eos nondum voce vulnero. — Multos possum nominare. — Uni ex suis amicis querenti quod sontes capite non dam-

(Lui de prendre, de louer, etc.) — Admettons que cela soit vrai: que la douleur ne soit pas le plus grand mal! elle est un mal cependant. — Daigne le Seigneur détourner de nous ce fléau! — Qu'on supporte ce qu'on ne peut éviter; que la crainte ne s'empare de personne. — Oh! si ce rameau d'or pouvait maintenant s'offrir à mes yeux! — Il aurait dû avoir pour vous plus de déférence qu'il n'en a eu. — Il ne me déplairait pas de me tromper avec Platon, disait un philosophe. — Admettons que la vieillesse n'ait plus de forces. — Il aurait été heureux que cette pensée eût été inspirée à nos pères. — Que faire? dois-je me réjouir ou m'affliger? — Qui croirait qu'Alexandre, dans l'Inde, ait pu résister seul à des milliers d'ennemis? — Qu'un jeune homme ne compte point sur la vigueur de son âge, car l'impitoyable mort moissonne les jeunes gens comme les vieillards. — Les Israélites dans le désert se mirent à murmurer en disant: Que ne sommes-nous morts en Égypte, où nous mangions tout ce qui nous plaisait. — Ces hommes qu'on aurait dû déjà livrer au glaive, ma voix ne les a pas encore blessés. — Je pourrais citer beaucoup de noms. — Un des amis de Théodose se plaignant de ce qu'il ne

(1) Voir la note du thème 43 bis.

naret, respondit Theodosius imperator : Utinam mortuos quoque ad vitam revocare possim !

Thème 125.

171-173. — Nos scimus Jesum Christum, regnante Augusto, natum esse, illumque, Tiberio regnante, esse mortuum. — Jesus Christus, priusquam in caelos ascenderet, apostolis suis se suam Ecclesiam nunquam deserturum esse promisit. — Edoctus es Josephum servum et in vinculis fuisse, priusquam toti Aegypto praeficeretur. — Egre video Alexandrum in convivio publico patri suo contumeliosa cavillatione insultantem. — Xerxes reginae Artemisiae fortitudinem demirans, dixit in praelio apud Salaminem commisso muliebriter egisse homines, mulieres autem virilem animum exhibuisse. — Ferunt Aesopum fuisse brevi statura, gibberosum, adeoque turpi facie, ut vix hominis praebere effigiem; at nemo nescit illum ingenio abundavisse. — Jesus Christus suis apostolis dixit : Scitote Filium hominis occisum iri, illumque die tertia a mortuis esse resurrecturum. — Alexander sua funera cruentis praелиi celebratum iri praeviderat. — Non existimabat Artaxerxes ad se tam cito a Datame adductum iri Thyum, cujus rebellio ipsum valde commoverat. — A Deo interrogatus Cainus ubinam esset suus frater Abel, respondit se nescire, nec se sui fratris esse custodem. — Videmus opiniones falsas et vanas vetustate extabescere. — Quis nescit nobis Deo toto corde esse serviendum ?

Thème 126.

171-173. — Procul dubio te non latet sanctum Cyprianum, qui Carthaginis episcopus electus est, ibi primum rhetoricam docuisse. — Refert unus auctor quemdam

condamnait pas à mort les coupables : que ne puis-je aussi, répondit l'empereur, ressusciter les morts !

Fullonium, regnante Claudio, se centum quinquaginta annos natum professum fuisse. — Sanctus Benedictus Totilae Gothorum regi dixit : Tibi praedico te Romam intraturum esse, trajectoque mari, te postquam novem annos regnaveris, esse moriturum. — Davidem adiit propheta Domini, eique denuntiavit ipsius imperium aut fame per tres annos, aut bello per tres menses, aut peste per tres dies vastatum iri. — Pharaon in somniis vidit septem vaccas pingues e Nilo egredientes; et deinde ex eodem fluvio exeuntes septem alias macerrimas quae priores voraverunt, nec pinguiores evasere. — Ferunt in bello quod adversus Romanos gesserunt Cantabri, suos a matribus liberos, senesque invalidos ab adolescentibus voratos fuisse. — Cum philosophus Callisthenes, qui inter Alexandri aulicos versabatur, dixisset illum hominem, non autem deum esse, hoc ei rex crimini vertit. — Agesilaus optimè intelligebat se non sibi, sed suae civitati civitatibusque cum ipsa foederatis imperium accepisse. — Omnia nos docent nemini dandos esse laudi suos prosperos successus.

Thème 127.

171-173. — Deus Adamo et Evae denuntiavit ipsos, si de fructu quo illis interdixerat comederent, profecto esse morituros. — Imperator Adrianus, cum obvium habuisset quemdam qui ipsum nondum imperio potitum injuria laceraverat : Scito, inquit, me imperatorem esse; nihil ergo timeas. — Sanctus Ludovicus Sarracenis sibi mortem minantibus nisi jurejurando quod exigebant sese obligaret, respondit : Penes vos meum esse corpus fateor; at scitote penes Deum solum meam esse animam. — Peripatetici parendum esse naturae dicebant. — Sciebasne ludi magistrum fuisse Pertinacem, antequam imperator eligeretur ? — Apud Plinium legere est Romae, regnante Vespasiano, exstitisse cives plurimos summam adeptos senectutem, praesertimque duos qui centesimum

quingagesimum annum attigerant. — Jeremias, collo catenâ vincto, Judæis denuntiabat Dei vindictam, nisi ad eum reverterentur, adversus ipsos esse erupturam. — A suo regno aberat Philippus, cùm tres nuntii simul nuntiaverunt illum Olympicis in ludis coronatum fuisse, ac per unum e suis ducibus insignem retulisse victoriam, illique natum esse filium. — Quanto pavore percussi sunt Alexander ejusque aulici, cùm inter cœnandum, feminas principes captivas, Barbarorum more vociferantes vel potius ululantes audierunt! — Simius quidam lupum arguentem audivit, vulpem vero negantem; cùm autem utrumque quotidie prædari et rapere videret, neutri fidem adhibuit. Ita nos ipsi quotidie fraudatoris verba in dubium vocari videmus.

Thème 128.

Sanctus Ludovicus suis cognatis amicisque respondit: Nolite putare me vitam meam aversari; isti vero Jesum Christum ejusque crucem antepono. — Numquid possum credere Adrianum imperatorem, qui primum Christianos persecutus est, postea Christo templum erigere voluisse. — Censet sanctus Augustinus angelos primo die fuisse creatos, cum dixit Deus: Fiat lux. — Cæsar in senatum se confert; non autem credo illum hinc vivum esse egressurum. — Credere non poterat sanctus Thomas Jesum Christum a mortuis resurrexisse. — Imperator Severus Commodus elogia impertivit: numquid infamem istum imperatorem Deum esse credere poterat? — Ægrè credebat sanctus Petrus Jesum Christum esse moriturum. — Parthi pacem cum Romanis diremerunt; credo fore ut mox illos pœniteat. — Camillus Româ pulsus, fore prævidit ut olim Romanos pœniteret. — Tibi affirmo hanc domum optimis lapidibus esse exstructam ejusque parietes firmos esse. — O Saule, Damascum petis christianos vexandi gratia; at ego spero te prius istud barbari consilii abjecturum esse

quam hanc in urbem advenias. — Titus adversus Judæos procedit: haud credo fore ut illos tam cito subigat. — Existimas, o Trajane, te esse judaicam gentem eradicatorum: at tu falleris. — Memini me hæc egregia verba legere et audire: Servire Deo regnare est. — Aiunt Cæsarem fluvios natatu aut inflatis utribus transmittere solitum fuisse.

Thème 129.

172. — Imperator Severus in Britannos Româ proficiscitur; non conjicio illum in hanc urbem unquam esse reversurum. — Me latebat imperatorem Claudium Lugduni natum fuisse. — Evangelium non asserit durum divitem alienum bonum possedisse. — Esther se Judæam esse nemini indicaverat. — Antiochus, a Deo percussus, nequicquam promisit se templum quod spoliaverat donis pretiosis esse ditaturum, miserè periit. — Numquid Alexander se deum esse credere poterat? — In foveam conjiciuntur Danielis delatores; mihi persuasum est leones eorum ossa prius esse contrituros quam terram attingant. — Mare Rubrum trajiciunt Israelitæ; ne tamen fore putes ut Promissam in Terram tam cito perveniant. — Cainus suo cum fratre exivit reditque solus; suspicor insontem Abelem ab isto fuisse occisum. — Romani Trajano triumphum magnificentum paraverant: ne existimes tamen illum suam ante mortem triumphasse. — Babylonii sibi in animum inducere non poterant Cyrum unquam expugnaturum esse Babylonem. — Christianis bellum indixit Adrianus: persuasum habeto fore ut brevi illum hujus facti pœniteat. — Credo futurum fuisse ut Augustus Juliæ filiæ suæ misereretur, si ista ad bonam frugem se recepisset. — Certum est hunc puerum bene esse educatum; nam senes reveretur. — Ferunt fabulæ Diomedem immanibus equis mandendos advenas objectare fuisse solitum.

Thème 130.

172'. — Cræsus, qui se Medorum imperium eversurum esse sperabat, suum evertit. — Se nihil Socrates, Adrianus autem se omnia scire existimabat. — Apud quemdam historicum legi Trajanum, semper suas copias anteire fuisse solitum. — Credere non possum Alexandrum, nisi ebrius fuisset, Clito vitam in convivio fuisse ablaturum. — Trajane, Agrippinensi Colonia proficiscere Romam petiturus; puto Nervam prius exspiraturum esse quam advenias. — Verisimile est sanctum Josephum, Virginis Mariæ conjugem, priusquam Jesus Christus pro nobis pateretur, obiisse, quandoquidem sancto Joanni dilecto suo discipulo suam Matrem Salvator noster commendavit. O Caracalla, tu Româ proficisceris Lunæ templum invisurus; haud credo te eo adventurum esse: namque te vita spoliare decrevit Martialis. — Sciebasne Philippum, Macedoniae regem, ab Epaminonda, Thebanorum duce, fuisse institutum? — Haud putabat Domitianus dignas se esse statuas, nisi aureæ essent vel argenteæ. — Credere non poterant Tyrii suam in urbem Alexandrum unquam esse intraturum. — Regulo sane persuasum erat fore ut Pœnos illius non misereret. — De sede surgit Caligula balnea petiturus: non prævidet se prius a conjuratis occisum iri quam eo adveniat. — Noemi posterius turrim ædificant: putasne fore ut illam tam cito perfecerint (ou perficiant)? — Putant medici, causâ morbi inventâ, curationem esse inventam.

Thème 131.

172'-174'. — Imperator declaratur Vitellius; at non puto eum diu regnaturum esse. — Nesciebam Trajanum, qui viros doctos tanti faciebat, scientiis nunquam studuisse. — Inficiari non possumus Alcibiadem egregiis præditum fuisse dotibus; at pariter negari nequit illas vel majoribus vitiis obtrusas fuisse. — Alexander urbem

Tyrum obsidet; non credo fore ut brevi hanc obsidionem absolverit. — Num mirandum est quod (ou si) patrem filius imitatur? — Annibalem acriter piguit quod non, statim post victoriam Cannensem, suos milites Romam duxisset. — Lamentabatur Jeremias propheta quod a minimo ad maximum, a propheta ad sacerdotem, omnes avari et fallaces existerent. — Nobis affirmare licet Romanos, si imperator declaratus fuisset Marcellus, feliciores quam regnante Nerone, fuisse futuros. — O Juliane, imperium emis Pertinaci successurus; at tibi denuntio fore ut te olim pœniteat. — Promisit Deus se ex Ægypto in terram ubi manabant lactis et mellis fontes Israelitas esse ducturum. — Quomodo fit ut nemo suâ sorte vivat contentus? — Anachoretis dicebat sanctus Antonius: Quod ad me imperator scripserit nolite mirari; Deo autem gratias agite quod legem hominibus scripserit, nosque per suum edocuerit Filium. — Me piguit quod tamdiu a nobis abfuisti.

Thème 132.

172'-174'. — Sciebasne Caracallam patris fratrisque sui interfectorem, in deorum numerum relatum fuisse? — Adrianus imperium adipiscens haud fore prævidebat ut ipsum vitæ tæderet. — Mihi persuasum est futurum fuisse ut Marcum Aurelium, si ventura prævidere potuisset, pœniteret suum filium Commodum imperii consortem assumpsisse. — Mihi multum gratulor, inquit homo, quod tibi auxiliatus sum. Equus contra: Heu, inquit, quantum me pœnitet, levis injuriæ ulciscendæ causa, a te petiisse istud auxilium quod mihi libertate constet! — Perhibent Thalem, unum e septem Græciæ sapientibus, gaudere solitum fuisse quod animal rationale, non autem bestia; græcus, non autem barbarus natus esset. — Ut Athenienses piguit quod Soëratem damnavissent! — Evenit, dictu incredibile, ut mille et ducentæ naves Persarum a trecentis Græcorum navibus dissiparentur. —

Non credebam imperatori Adriano, qui scientiis delectabatur, sorduisse Homerum et Virgilium. — Fatentur omnes Alexandrum, si desinente regno eundem quem ineunte se præstitisset, reges cæteros benignitate fuisse superaturum. — Imperator Alexander in Germanos magnis itineribus progreditur : at prævideo illum prius occisum iri quam ipsius copię in Germaniam adveniant. — Mirandum est sanè quod Xenophon Cyrum Juniorem tantis laudibus ornet, de ejusque vitiis omnino taceat.

Thème 133.

175-176. — Alcibiades Lacedæmoniiis suasit ut in Siciliam adversus Athenienses Syracusas obsidere in animo habentes Gylippum mitterent. — Pigro suadet sapiens ut formicam adeat, hujus exemplum imitandi gratia. — Israelitæ timentes ne siti interirent, in eo erant ut sese dederent Assyriis. — Samuel qui Hebræis dissuadere optaverat ne regem postularent, illorum tamen postulationi postea assensus est. — Angelus, cujus aspectu perterriti sunt sepulcri custodes, sanctis mulieribus dixit : Vos autem, ne paveatis. — Israelitæ in deserto conqueri cœperunt dicentes : Utinam mortui essemus in Ægypto, ubi quælibet nobis arridentia comedebamus. — Impedivit Ruben ne fratres sui manus suas Josephi sanguine imbuerent. — Prohibueratne Deus quin Saul Amalecitis parceret? Prohibuerat. — Valde perperam Lycurgus vetuerat Lacedæmonios ullam artem mechanicam exercere. — Per Themistoclem non stetit quin Lacedæmoniorum classis incenderetur. — Per Fabricium unum stabat quominus Pyrrhus a suo medico veneno necaretur. — Cicero Catilinam ex Urbe egredi jussit. — Deus hominibus præcepit ut honorent parentes, iisque egentibus opitulentur (1). — Sui Judæ Machabæo frustra suaserunt mili-

(1) Subjonctif présent parce qu'il s'agit d'une action habituelle et toujours présente.

tes ne cum hoste prælium committeret. — Josephus pincernam rogavit ut sui meminisset.

Thème 134.

175-176. — Nonnulli timere videntur ne Deum nimium diligant; timebat vero sanctus Augustinus ne non satis illum diligeret. — Sanctus Ludovicus, priusquam moreretur, suo filio dixit : Tibi suadeo, fili mi, ut cum solis probis viris societatem ineas. — Parmenio, Philotæ filii sui arrogantia fastuque offensus, eum merito hortabatur ut se minorem gereret. — Ne confidat juvenis ætatis suæ viriditati; mors quippe immisericors juvenes non secus ac senes demetit. — Unus ex suis amicis querenti quod fontes capite non damnaret respondit Theodosius imperator : Utinam mortuos quoque ad vitam revocare possim! — Alexander Cyri sepulcrum jussit aperiri. — Gelon, devictis a se Pœnis, prohibuit ne in posterum suos liberos deo Saturno immolarent. — Alpes licet altæ et nive opertæ non impedierunt quin Annibal in Italiam penetraret. — Per Parysathim, Darii Nothi uxorem, non stetit quin Cyrus Junior regnum adipisceretur. — Per imperatorem Augustum unum stabat quominus occideretur Cinna ejusque conscii; at illis maluit ignoscere. — Senatoribus dixit Antoninus imperator : Mihi suadetis ut eos qui in me conspiraverunt morte afficiam; ego autem vereor ne in omnes conscios diligenter inquirendo, populi romani amicitiam amittam.

Thème 135.

175-176*. — Philo referre non ausus est impia verba quæ, brachio in cælum elato, adversus Deum Judæorum protulit Caligula. — Sanctus rex Ludovicus in mare armatus primus insilire non dubitavit. — Samuel dixit Sauli : Cave ne parcas Amalecitis quos Dominus trucidari sine misericordia jussit. — David, ante prælium, ducibus suis dixit : Date operam ut salvus sit filius meus Ab-